

Till Landstingsstyrelsen

Borgensåtagande för AB Storstockholms Lokaltrafik avseende 70 Vagn 2000

Ärendet

AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) har hemställt hos Stockholms läns landsting (SLL) om erforderlig borgen för genomförande av finansiering av 70 st Vagn 2000 (tunnelbanevagnar).

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen beslutar föreslå landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik (och/eller annat bolag inom dess koncern, nedan "koncernbolag") och AB SLL Internfinans att i samråd upphandla och välja förmånligaste form av finansiering avseende 70 st Vagn 2000

att för AB Storstockholms Lokaltrafiks och/eller koncernbolags räkning teckna erforderlig proprieborgen (en eller flera borgensförbindelser) när AB Storstockholms Lokaltrafik och/eller koncernbolag ingår avtal om finansiering, innefattande en kombinerad svensk och amerikansk finansiering avseende 70 st Vagn 2000

att ingen borgensavgift därvid skall utgå, samt

att förklara ärendebeslutet omedelbart justerat.

Bakgrund

Tunnelbanan i Stockholm har nyligen firat femtioårsjubileum och är sedan några år tillbaka stadd i förändring genom ett upprustnings- och moderniseringsprogram. I detta program ingår bland annat att ersätta de äldsta tunnelbanevagnarna med en ny vagn – Vagn 2000. I SL:s *Strategiska Plan 2000* beräknas behovet av nya vagnar uppgå till 270 st och kostnaden till cirka 6 miljarder kronor. Principer för den framtida trafikeringstrategin i tunnelbanan har nyligen beslutats och behovet av nya vagnar har beräknats uppgå till 70 st. Dessa vagnar tillsammans med hittills beställda och delvis levererade 200 vagnar överensstämmer med ursprunglig plan om totalt 270 vagnar.

Bilagor

SL:s skrivelse 2001-11-26

SL:s styrelse har den 12 november 2001 beslutat om inköp av 70 st nya tunnelvagnar typ Vagn 2000. Den 5 december 2001 beslutade SL:s styrelse att vagnarna ska externfinansieras om detta kan ske till bättre villkor än landstingsfinansiering samt att även möjligheten till internationell lease ska prövas och tas tillvara i den externa finansieringen. En förutsättning för att erhålla goda finansieringsvillkor är ställandet av säkerhet, varför SL hemställer att landstinget utfärdar erforderlig borgen för SL.

Upphandling och beslut om val av finansieringsform sker i samråd mellan SL och AB SLL Internfinans. Investeringsobjekt av den karaktär som SL och SLL söker finansiering för är attraktiva på marknaden, varför goda villkor erbjuds. Finansieringslösningar kan bestå av traditionella lån, svensk och internationell leasingfinansiering samt även kombinationer av sådana.

Strukturen i kommande finansieringsplan bedöms i huvudsak bli densamma som i tidigare genomförda finansieringslösningar avseende tunnelbane- och spårvagnar. Dessa innehåller svensk basfinansiering och refinansiering genom amerikansk leasing. Landstingskontoret förutsätter i detta ärende att med internationell lease avses amerikansk lease.

En amerikansk leasing och tecknandet av denna sker enligt de villkor som gäller på den amerikanska finansmarknaden. Dessa skiljer sig bl.a. på en punkt från de villkor som ofta tillämpas på den svenska finansmarknaden och berör borgensåtagandet. Ett borgensåtagande för en svensk leasing kan begränsas till ett visst belopp, vilket inte är fallet för en amerikansk lease. I stället fastställs omfattningen av borgensförbindelsen enligt principer som anges nedan.

Vagnarna avses att levereras under tiden september 2002 till mars 2004 och kostnaden kommer att uppgå till 1 770 000 000 kronor i prisnivå september 2001. Det totala beloppet att finansiera beräknas uppgå till 2 000 000 000 kronor inklusive indexreglering.

Tidigare köp av Vagn 2000 har finansierats genom leasing från SEB (75 st) och Handelsbanken (75 + 50 st). För säkerställande av finansieringen har landstinget hittills tecknat borgen för 75 st vagnar med 1 800 mnkr (LS 9909-0456), 75 st vagnar med 2 100 mnkr (LS 9506-0588) samt för 50 st vagnar (inklusive 27 st spårvagnar) med 2 000 mnkr (LS 0012-0708). Av totalt borgensbelopp på sammantaget 5 900 mnkr är 4 488 mnkr ianspråktaget per 2001-12-31. För de vagnar som finansierats av Handelsbanken (75 + 50) har finansieringsvillkoren ytterligare förbättrats genom amerikansk lease för vilka landstinget har tecknat borgen (LS 0106-0379 och LS 0112-0663).

Med koncernbolag avses här till hundra procent av SL ägda dotterbolag.

Landstingskontorets synpunkter

Affärsbilden

Den beskrivning som här följer av affärsbild, riskbedömning av borgen, tillvägagångssätt för värdering av oramad borgen och uppföljning är på många punkter identisk med den beskrivning som ligger som grund för tidigare borgensärenden där amerikansk leasing ingår. Kontoret ser det dock som värdefullt att åter belysa detta för att ge fullständig information.

De tidigare beställda 150 Vagn 2000, som slutlevererats, har finansierats av SEB (Vagn 2000 1-75, 2 100 miljoner kr) respektive Handelsbanken (Vagn 2000 76-150, 1 800 miljoner kr och 151-200, 1 400 miljoner kr). Den finansieringslösning som nu upphandlas möjliggör en kombination av svensk finansiering och amerikansk leasing. Syftet med kombinationen är att förbättra finansieringen på förmånliga villkor genom att såväl den svenske som amerikanske finansiären anses ha rätt att göra skattemässiga avskrivningar på dessa. Detta innebär att båda finansiärerna kan erbjuda förmånliga leasingvillkor med samma vagnar som underlag. Den svenske och amerikanske finansiären är medvetna om varandras existens och reglerar inbördes sina rättigheter och skyldigheter.

Den leasing som den svenske finansiären tillhandahåller används för att finansiera SL:s anskaffande av vagnarna. SL avser därefter att, med den svenske finansiärens godkännande, leasa ut vagnarna alternativt överlåta sina rättigheter under leasingavtalet med den svenske finansiären, till en amerikansk trust som i sin tur omedelbart förskottsbetalar leasingavgifterna till SL och leasar tillbaka vagnarna till SL. Därefter betalar SL leasingavgifterna till den amerikanska trusten under den bestämda leasingperioden. Sådan betalning sker med hjälp av den förskottsbetalning SL tidigare erhållit, av vilken huvuddelen kommer att ställas som säkerhet för SL:s betalningsåtagande.

Den del av förskottet som inte ställs som säkerhet erhåller SL kontant som finansieringsmedel i och med att den amerikanska trustens ägare kan utnyttja vagnarna i sitt skattemässiga avskrivningsunderlag. Den ekonomiska effekten för SL:s del är ännu inte känd men erfarenhetsmässigt bedöms den kunna uppgå till i storleksordningen 100 miljoner kr. SL besitter även framgent förfoganderätten och kontrollen över anläggningarna och använder dessa i trafiken som tidigare.

Om svensk skattemyndighet mot förmodan skulle underkänna rätt till avskrivning för den svenske finansiären har SL rätt att omvandla den svenska leasingen till lån på i förhand bestämda villkor. Finansieringen blir då ändå i sin helhet bättre än om endast svensk leasing tillämpats från början.

Om amerikansk skattemyndighet skulle underkänna rätt till avskrivning för den amerikanske finansören hindrar inte detta, att den svenska finansieringen består. Enligt de principer under vilka avtal tecknas, bär den amerikanske leasegivaren ansvaret för förändringar i den amerikanska skattelagstiftningen.

Borgen – riskbedömning

Den borgen landstinget föreslås teckna är en proprieborgen, d.v.s. en borgen så som för egen skuld. Borgen kommer att gälla till förmån för samtliga finansörer dels i den svenska och dels i den amerikanska finansieringen och omfatta SL:s samtliga förpliktelser.

För att i detta fall kunna bedöma omfattningen av borgensåtagandet, måste en värdering göras av det underliggande borgensansvaret i förhållande till den aktuella finansieringen.

I de fall SL eller SL:s koncernbolag tecknar leasingavtal med leasegivare i USA finns det redan från början överenskommet i avtalet vad kostnaden är för att lösa upp, bryta eller omarrangera avtalsförhållandet. Beroende på olika avtalskonstruktioner kan denna kostnad ligga mellan ca 0-25 % av det totala engagemanget. Kostnaden varierar från år till år inom det angivna spannet.

Då den amerikanska leasingen inte syftar till att finansiera anskaffande av utrustning, erläggs betalning av leasingavgifter normalt av en finansiell institution (oftast en välrenommerad bank) som, mot att leasetagaren ställt säkerhet, åtagit sig detta betalningsansvar. Det skall dock noteras att leasetagaren fortfarande är ansvarig mot leasegivaren för avgifternas erläggande och sålunda står risken t.ex. för det fall att den finansiella institutionen kommer på obestånd.

Även i förhållande till svenska leasegivare kan kostnaden för att avbryta avtalsförhållandet i förtid preciseras i avtalet. Denna uppgår i normalfallet till 0-3 % av det totala engagemanget och varierar även den under avtalstiden. Härtill kommer ansvaret för återbetalning av finansieringsbeloppet, som successivt faller till överenskommet lösenbelopp vid leasingperiodens slut.

Utöver ovannämnda kostnader kan det finnas ett allmänt ansvar för krav riktade mot leasingobjekten eller för olyckshändelser eller liknande, motsvarande den risk som SL i de flesta fall ändå har med avseende på vagnarna.

Tillvägagångssätt för värdering av oramad borgen

Vid värdering av borgensåtagandets omfattning, om avtalet upphör i förtid, kan sålunda den ovan angivna procentuella andelen av det totala engagemanget läggas till grund, med tillägg av ett belopp för övriga bedömda risker. En sådan värdering skall ske årligen. Landstinget ansvarar för och kontrollerar att detta utförs. Revisorerernas kontroll av att värdering är utförd ingår i ordinarie granskningsarbete som grundar sig på bl.a. lagen om kommunal redovisning. Detta förfarande är sedan 2000 gängse rutin för de oramade borgensåtaganden som tidigare tecknats.

Om den svenska leasen skulle omvandlas till ett lån, kan värderingen ske på motsvarande sätt. Om inga begränsningar finns inlagda i låneavtalet kan borgensåtagandet som regel värderas till kapitalbeloppet av låneförbindelsen vart år med tillägg för upplupen ränta.

Uppföljning borgensåtaganden

Uppföljning av landstingets borgensåtaganden och värdering av landstingets borgensansvar görs två gånger per år i samband med delårsbokslut och årsbokslut och enligt de redovisningsprinciper som gäller för landsting.

Övrigt

För att på ett optimalt sätt lösa de omfattande finansieringsbehoven och tillvarata de möjligheter som står till buds, föreslår landstingskontoret att en inventering och analys av finansieringslösningar på finansmarknaden utförs avseende de 70 aktuella tunnelbanevagnarna. Om en sådan inventering påvisar en finansieringslösning med villkor som är bättre än de landstinget kan uppnå genom traditionell upplåning på kapitalmarknaden bör ett sådant alternativ väljas och landstinget därmed såsom säkerhet utfästa en borgen.

Sören Olofsson

Helena Holmstedt

Ted Emanuelsson